

{ koaderno } **Joana Garmendia**

Abstentzio isila

Batzuetan, isilik egotea ezer ez egitea da. Bakarrik gaudenean, askotan, isilik gaudete. Beste norbaiti entzuten ari garenean, askotan, isilik entzuten diogu. Beste batzuetan, ordea, isilik egotea zerbait egitea da. Erabaki bat ere izan daiteke, askotan: esan nezake zerbait, baina isilik geratuko naiz. Esan nahi duzuna adieraztea, noiz eta nola, izan daiteke eskubide, pribilegio edo betebeharrak. Berdin da isilik geratzeari.

Isilik geratzeari, askotan, ekintza bat da. Ekintza hori oso formalizatua dago zenbait egoeratan. Bikote bat ezkontzen ari denean, bertan daudenei eskatzen zaie, ezer esatekorik badute, esan dezatela; bestela, betiko isiltzeko. Egoera horretan, isilik geratzeari ezer esatea bezainbat da zerbait egitea. Poliziak, atxilotzen zaituenean, azaltzen dizu badaukazula isilik geratzeari. Gure gizarteetan, batzuetan, minutu batez isilik geratzen gara, isiltasun horrekin zerbait ozen adierazteko.

Isiltasunak badu lekua ohiko komunikazioan ere. Norbaitekin hizketan ari garenean, zerbait adieraz dezakegu isilik geratuta. Elkarriketa batean, zerbaiten erantzuna ez dakigula adieraz dezakegu, adibidez; edo, jakinda ere, nahiago dugula ez esan. Isilik geratzeko erabakia ahoz gora adieraz dezakegu, nahi izatera: «hobe isiltzen bainaiz!», «isildu egingo naiz...», «ez daukat ezer esateko». Keinua ere badu isilik geratzeari: ezpainen giltza ixtearena egiten dugu, edo ahoa kremailez jostearena.

Isiltzea erabakitzeak arrazoi askotarikoak daude. Beldurratetik isiltzen dira asko eta asko. Esan nahiko luketena esateak mesederik egingo ez dielako, beste batzuk. Behartuta isiltzen dira, isilarazten dituzte, gehiegi. Zer esanik ez dutelako. Hitz egiteari alferrikako irizten diotelako. Zer esan, nola esan, ez dakitelako.

Joan den igandean 809.990 pertsona isilik geratu ziren Araban, Gipuzkoan eta Bizkaian. Galdetu zi-

tzaiei, eta ez zuten erantzun. Horietako batzuei, galdetu bai, baina ez erantzuteko ere ohartarazi zieten. Giltzarrapoa marrazturik duten musukoak, seguru nonbait badirela honezkero. Bat baino gehiago oportetean omen zebilen, ezer esateko urrutiegi, edo erantzuteko nekea hartzeko gozoegi. Batzuk beti geratzen dira isilik. Beste askok, ez zuten zer esanik izango; «hobe isilik», pentsatuko zuen batek baino gehiegok.

Arrazoi asko izan litezke jendearen isiltasuna azal dezaketena, igandeko abstentzioari eragin diotenak. Baina isiltasun guztiak ez dira berdinak. Igandean, zenbaitek, ezin jakin zenbatek, ezetz esateko erabaki zuen isiltzea. Ezetz, zeri? Hauteskundeetan egiten zaigun galdera bakar horri, ezetz; hauteskundeak noiz eta orain, nola eta horrela, egiteari, ezetz; geneuzkan erantzun mugatu horien baliozkotasunari, ezetz. Edo beti bozkatu izan dutenari berriro bozkatzeari, ezetz.

Arrazoi asko izango zituen jendeak igandean isilik geratzeko. Saiatu behar genuke, orain, arrazoi horiek

Biharamunean bertan irakurri nion inori isilik geratu ziren guztiak berari baietz esaten ari zirela. Egun eguzkitsu batean hondartzan elkarretaratzea deitu eta egun horretan hondartzan den oro zure deira bildu dela esatearen pareko da hori

aletzen, eta joera bakoitzaren pisua neurtzen. Isiltasunak interpretatzen. Baina joka dezagun zintzo. Biharamunean bertan irakurri nion inori isilik geratu ziren guztiak berari baietz esaten ari zirela. Ez bozkatzeko deia egin zuela berak, eta bozkatu ez duten guztiak bere alde kontatu litezkeen bozkek direla. Abuztuko egun eguzkitsuan hondartzan elkarretaratzea deitu, eta egun horretan hondartzan den oro zure elkarretaratzeri bildu dela esatearen pareko da hori. Ez da serioa. Esango nuke hori baino gehiago ere, baina isildu egingo naiz. •